

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący)

SSN Oktawian Nawrot

SSN Tomasz Przesławski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi D. P.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
III AUa 1085/22,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 2 lipca 2024 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 1085/22 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Krakowie odpisu niniejszego postanowienia;**
- 3. przyznaje skarżącemu D. P. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwa tysiące) złotych za okres od 18 sierpnia 2021 r. do 2 lipca 2024 r.;**
- 4. oddala skargę w pozostałym zakresie.**
- 5. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącego D. P. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po**

upływie tygodnia od dnia doręczenia do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

Oktawian Nawrot Adam Redzik Tomasz Przesławski

UZASADNIENIE

D. P. (dalej: „skarżący”) pismem datowanym na 8 marca 2024 r., działając przez pełnomocnika profesjonalnego, wywiódł skargę na przewlekłość postępowania przez Sąd Apelacyjny w Krakowie, sygn. III AUa 1085/22, wnosząc o:

1. stwierdzenie, że postępowaniu prowadzonym przez Sąd Apelacyjny w Krakowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pod sygn. akt III AUa 1085/22 wystąpiła przewlekłość postępowania;
2. zwrot skarżącemu uiszczonej opłaty sądowej w kwocie 200 zł w przypadku uwzględnienia skargi oraz kosztów zastępstwa procesowego;
3. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz Skarżącego kwoty 5000 zł (słownie: pięć tysięcy złotych);
4. przeprowadzenie dowodów z akt sprawy prowadzonej przez Sąd Apelacyjny w Krakowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pod sygn. akt III AUa 1085/22 na potwierdzenie faktu braku podjęcia przez Sąd Apelacyjny jakichkolwiek czynności w sprawie od momentu doręczenia odpisów apelacji w czerwcu 2022 r. i wystąpienia przewlekłości postępowania.

W uzasadnieniu wskazano, że od czasu wpływu apelacji do Sądu Apelacyjnego w Krakowie zarządzono jedynie doręczenie odpisu apelacji. Od tego czasu Sąd Apelacyjny w Krakowie nie podejmował żadnych czynności.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie w piśmie datowanym na 21 marca 2024 r. wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uznania o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania. W uzasadnieniu wskazano, że rozpoznawanie spraw zgodnie z zasadą kolejności wpływu oznacza, że terminy rozpraw (lub posiedzeń niejawnych, na których rozpoznaje się apelacje) wyznaczane są w pierwszej

kolejności dla spraw o „najstarszych” sygnaturach. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. 2022, poz. 2514) stanowi, że sprawy powinny być rozpoznawane z uwzględnieniem kolejności wpływu akt do Wydziału. W referatach sędziów nadal oczekują na terminy rozpraw sprawy, które wpłynęły w 2019 r. Terminy wyznaczanych rozpraw wynikają z liczby spraw wpływających do Wydziału w ostatnich latach oraz obsady kadrowej (liczne odejścia w stan spoczynku sędziów i nieobsadzanie zwolnionych stanowisk). W konsekwencji, w związku z wakatami w Wydziale spowodowanymi przejściem sędziów w stan spoczynku oraz stałym wpływem spraw, rosły zaległości i wydłużały się terminy rozpoznawania spraw, które wynoszą obecnie ok. 36 miesięcy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga wniesiona przez D. P. zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725 ze zm., dalej także: „u.s.p.p.”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki nie definiuje jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za przewlekłość. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednak, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu

polegającej na niewyznaczeniu rozprawy, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podkreślić także należy, że w świetle art. 2 ust. 2 u.s.p.p. dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy wziąć pod uwagę łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona.

Należy jednak podkreślić, że do przewlekłości nie dochodzi automatycznie po upływie dwunastomiesięcznego okresu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 maja 2023 r., I NSP 82/23). Przewlekłość postępowania nie ocenia się bowiem w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podkreślić należy, że przewlekłość postępowania zachodzi wówczas, gdy postępowanie jest długotrwałe, prowadzone rozwlekle i trwa ponad konieczność wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych niezbędnych do rozstrzygnięcia, będących w związku przyczynowym z działaniem lub bezczynnością sądu, a zatem zwłoka w dokonaniu czynności jest nieuzasadniona. Należy rozważyć nie tylko okres zaniechania jej dokonania, ale także konkretne realia sprawy i jej kontekst sytuacyjny. Czas trwania postępowania wyznaczany jest nie tylko poprzez czynności sądu, ale także przez aktywność stron (zob. postanowienie Sądu Najwyższego: z 18 kwietnia 2023 r., I NSP 23/23; z 13 czerwca 2024 r., I NSP 251/23).

Dokonana na potrzeby niniejszego postępowania analiza akt sprawy III AUa 1085/22 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pozwala odtworzyć przebieg podejmowanych przez sąd czynności procesowych.

Apelacja od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach z 12 kwietnia 2022 r., sygn. V U 1560/21, została wniesiona 9 czerwca 2022 r. (data nadania w placówce pocztowej, k. 61).

Akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Krakowie 22 czerwca 2022 r. (data prezentaty, k. 63).

22 czerwca 2022 r. sprawa została skierowana do referatu oczekującego (k. 64).

Zarządzeniem z 28 czerwca 2022 r. zarządzono doręczenie odpisu apelacji uczestnikom postępowania (k. 65).

Pismem z 19 lipca 2022 r. płatnik składek wywiódł odpowiedź na apelację (k. 69, data nadania: 21 lipca 2022 r., k. 72).

Zarządzeniem z 2 sierpnia 2022 r. skierowano sprawę na kalendarz akt oczekujących na wyznaczenie terminu (k. 73).

30 marca 2023 r. sprawę przydzielono sędziemu referentowi K. K. (k. 74).

W ocenie Sądu Najwyższego czas procedowania w niniejszej sprawie jest znacząco wydłużony. Ocena długości tego okresu, przy uwzględnieniu przesłanek wynikających z art. 2 ust. 2 u.s.p.p., prowadzi do wniosku, że w sprawie o sygn. III AUa 1085/22 nastąpiła przewlekłość postępowania.

Nie można bowiem pominąć tego, co wprost wynika z analizy akt postępowania, że w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w Krakowie od niemal dwóch lat nie podejmuje żadnych czynności, które zmierzałyby do rozpoznania wywiedzionej w sprawie apelacji, poza wyznaczeniem 30 marca 2023 r. sędziego, który objął referat oczekujący, do którego skierowana została sprawa. Sąd Apelacyjny w Krakowie w analizowanej sprawie w rzeczywistości w tym okresie poprzestał jedynie na wysłaniu odpisu apelacji i wydaniu zarządzenia o skierowaniu sprawy do oczekujących na termin rozpoznania apelacji według kolejności wpływu i określeniu sędziego, któremu przydzielono sprawę z referatu oczekującego. Takie działanie prowadzi do powstania stanu niepewności prawnej, a także narusza prawo strony do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie. Niewątpliwie działanie Sądu Apelacyjnego w Krakowie skutkuje utrudnieniem prawidłowej realizacji prawa do sądu.

W realiach niniejszej sprawy, odnosząc się do stanowiska wyrażonego przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie, należy także zaznaczyć, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał w swoim orzecznictwie, że okolicznością usprawiedliwiającą opóźnienie w rozpoznaniu sprawy nie jest duży wpływ spraw (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 lipca 2022 r., I NSP 222/22; z 23 marca 2022 r., I NSP 48/22). Podobnie trudności kadrowe nie mogą mieć

zasadniczo wpływu na rozpoznawanie spraw w rozsądnym terminie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20). Należy przy tym także zaznaczyć, że już w postanowieniu z dnia 21 marca 2006 r. Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że znaczny i stale rosnący wpływ spraw oraz niewystarczająca obsada sędziów nie usprawiedliwia przewlekłości postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p. stwierdził, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. III AUa 1085/22 nastąpiła przewlekłość postępowania.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 u.s.p.p., na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. Mając na uwadze, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt III AUa 1085/22 dotychczas nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, Sąd Najwyższy zalecił jej wyznaczenie nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Krakowie odpisu postanowienia stwierdzającego przewlekłość postępowania.

Na podstawie art. 12 ust. 4 u.s.p.p. Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwotę 2000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika – od komornika, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 zł. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 zł za każdy rok

dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie. Sumy pieniężnej nie przyznaje się w razie uwzględnienia skargi wniesionej przez Skarb Państwa albo państwowe jednostki sektora finansów publicznych.

Sąd Najwyższy zasądzając od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącego sumę pieniężną w wysokości 2000 zł wziął pod uwagę charakter i znaczenie sprawy oraz czas trwania zwłoki w podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny w Krakowie.

Należy zaznaczyć, że w orzecnictwie Sądu Najwyższego słusznie podkreśla się, że zasądzenie sumy pieniężnej jest swoistym wyrównaniem krzywdy związanej z długim oczekiwaniem na rozpoznanie sprawy, przekraczającym rozsądny termin rozstrzygnięcia sprawy danego rodzaju (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2023 r., I NSP 18/23). Wysokość zasądzonej sumy powinna uwzględniać okoliczności sprawy i być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 października 2014 r., KSP 8/14; z 14 października 2020 r., I NSP 111/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 161/20).

Sąd Najwyższy uznał za odpowiednie przyznanie skarżącemu sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł. W ocenie Sądu Najwyższego przyznana kwota rekompensuje skarżącemu zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania.

O kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p. oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1964).

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

Oktawian Nawrot Adam Redzik Tomasz Przesławski

[SOP]

[a!]

